

Nr 10.

Av herr **Wistrand**, om beredande åt två institutionsföreståndare vid karolinska sjukhuset av ökad ersättning för histopatologiska undersökningar.

Inom det moderna sjukhusväsendet intaga histopatologiska undersökningar en plats, som för varje år fått alltmera växande betydelse.

Vid karolinska sjukhuset utföras dessa undersökningar dels vid den till sjukhuset förlagda radiopatologiska institutionen, dels vid karolinska institutets patologisk-anatomiska institution. Föreståndarna för dessa institutioner, professorerna i radiopatologi och patologisk anatomi, uppbära som ersättning för omhändertagandet av dessa undersökningar dels från sjukhusets avlöningsanslag föreståndararvoden till samma belopp, som tillkomma överläkarna vid sjukhusets kliniker, eller 1 500 kronor för år, och dels från sjukhusets omkostnadsanslag särskild ersättning, uppgående för närvarande för professorn i radiopatologi till 6 500 kronor och för professorn i patologisk anatomi till 8 500 kronor för år, vilka sistnämnda belopp fördelas mellan institutionernas föreståndare och de underordnade läkare därstädes, som ombesörja undersökningarna.

Dessa undersökningar kunna nämligen icke till sin väsentliga del utföras av vederbörande professorer själva, utan måste för detta ändamål biträde anlitas av annan läkarpersonal. Det är för att möjliggöra detta som nyss nämnda anslag lämnats.

Ett starkt missnöje med storleken av den ersättning som bestämts har emellertid under åren vuxit fram, och svårigheterna ha blivit allt större att med de anslag som lämnats kunna förvärva kvalificerad personal till dessa ur sjukvårdssynpunkt ytterst viktiga undersökningar. Härtill har i hög grad bidragit dels det ständigt växande antalet undersökningar, vilket avsevärt ökat behovet av assistans, dels ock de villkor, som erbjudas vid andra undervisningssjukhus.

Vid radiopatologiska institutionen har sålunda antalet undersökningar stigit från 3 000 år 1940 till omkring 5 000 och vid den patologisk-anatomiska från 2 200 till likaledes i det närmaste 5 000. Ersättningen utgick år 1940 med 4 500 kronor för vardera professorn men höjdes år 1946 till 6 500 för den radiopatologiska och till 8 500 kronor för den patologisk-anatomiska avdelningens föreståndare. Genomsnittsansättningen per undersökning utgör alltså omkring kronor 1:20 vid radiopatologiska och kronor 1:75 vid den patologisk-anatomiska institutionen.

Det kan anmärkas att under åren 1930-1939 serafimerlasarettet hade avtal med föreståndaren för karolinska institutets patologisk-anatomiska

institution, att dessa undersökningar skulle utföras emot ett arvode av 10 kronor per undersökning, dock högst 8 000 kronor per år, oavsett om undersökningarnas antal överstege 800 stycken. År 1939 var antalet undersökningar omkring 1 000 stycken och arvodet omkring 8 kronor per undersökning.

I Uppsala gäller sedan gammalt ett avtal, att Akademiska sjukhuset till föreståndaren för den patologiska institutionen utbetalar 10 kronor för varje histopatologisk undersökning å patient, intagen å allmän sal, och 15 kronor i fråga om patient å privatavdelning. År 1947 utgick från Akademiska sjukhuset 21 000 kronor för 1 900 undersökningar, motsvarande kronor 11:37 per undersökning. Institutionen svarar därvid för material och preparationskostnader, ca 4 kronor per undersökning.

I Lund betalar landstinget material och preparationskostnader och därutöver 19 400 kronor till de läkare, som utföra undersökningarna. Då avtalet ingicks motsvarade detta ett arvode av 5:83 per undersökning. År 1947 hade undersökningarna ökat till 4 500 och arvodet i anslutning härtill sjunkit till 4:31 per undersökning.

I Göteborg har Sahlgrenska sjukhuset ännu icke träffat avtal med de av högskolan anställda patologerna. Enligt lämnade uppgifter kommer detta arvode att bli omkring 7 kronor, varvid huvudmannen svarar för material- och preparationskostnader.

I statsverkspropositionen har departementschefen förordat, att ersättning för undersökningar vid karolinska sjukhuset måtte få utgå efter oförändrade grunder.

Emellertid ha de båda avdelningsföreståndarna numera meddelat, att de icke se någon möjlighet att i erforderlig utsträckning utföra dessa undersökningar, om ersättningsfrågan icke ordnas på ett sådant sätt, att den möjliggör anskaffande av nödvändig assistans åt dem.

Svårigheterna ha år för år växt, och det synes omöjligt att med nuvarande ersättningsvillkor anskaffa läkare, som äro villiga biträda med undersökningsarbetet. Härtill kommer konkurrensen från andra undervisningssjukhus. Så har en av de läkare, som sedan 1947 biträtt, under sommaren 1949 erhållit en ur ekonomisk synpunkt förmånligare tjänst vid patologiska avdelningen av Göteborgs stads laboratorium på Sahlgrenska sjukhuset i Göteborg. En annan läkare, som deltagit i den histopatologiska diagnostiken och tjänstgjort som föreståndarens ersättare (närmast motsvarande en biträdande överläkare) kallades till en överläkartjänst vid samma avdelning. Som ersättare för dessa kunde efter stora svårigheter anskaffas två andra läkare med utbildning i histopatologisk diagnostik. Dessa läkare anmälde sedermera, att även de erhållit anställning vid ovannämnda patologiska avdelning i Göteborg och hade för avsikt att avflytta dit. Samtidigt anmälde den amanuens, som under 1 år biträtt

vid de förberedande undersökningarna, att han av ekonomiska skäl icke kunde fortsätta sin tjänstgöring å institutionen utan hade för avsikt söka annan tjänst. Då alla försök att skaffa ersättare för dessa läkare visat sig förgäves, har ett läge uppstått, som utan vidare kan betecknas som katastrofalt.

Det synes icke i fortsättningen möjligt att inom statens eget undervisningssjukhus, karolinska sjukhuset, tillämpa ersättningsnormer, som ligga långt under dem, som tillämpas vid andra undervisningssjukhus. I längden måste detta gå ut över kvaliteten på den personal, som man önskar förvärva. I nuvarande stund är läget ännu mera oroande: det synes omöjligt att förvärva någon personal alls.

Svenska patologförbundet har i en promemoria, upprättad år 1948, hemställt att ersättningen måtte bestämmas till 5 kronor per undersökning, ett belopp, som enligt vad ovan visats ligger under de ersättningsbelopp, som för närvarande utgå eller vilka komma att utgå vid sjukhusen i Uppsala och Göteborg. Det torde icke vara att förvänta, att erforderlig personal skulle ställa sig till förfogande, om ersättningsbeloppet fastställdes till mindre belopp för undersökningarna vid den patologisk-anatomiska institutionen. Detta skulle innebära en förhöjning av ersättningen till föreståndaren för den patologiska institutionen till belopp, som för närvarande skulle uppgå till omkring 25 000 kronor.

Vad den radiopatologiska institutionen angår äro förhållandena där något annorlunda, enär avdelningsföreståndaren har en avsevärt mindre undervisningsskyldighet och därför i större utsträckning själv kan utföra undersökningar. Med hänsyn till de forskningsuppgifter, som utgöra hans väsentliga åliggande, är det emellertid påkallat att även han tillerkännes en förhöjd ersättning, därest riksdagen, i enlighet med departementschefens förslag, icke anser sig kunna bifalla direktionens för karolinska sjukhuset förslag om inrättandet av en förste underläkartjänst vid denna institution. Denna ersättning torde emellertid i detta fall kunna begränsas till vad som motsvarar lönen för en dylik underläkare, eller 16 100 kronor.

Under återopande av vad jag ovan anfört får jag hemställa.

att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition om anslag till karolinska sjukhuset besluta

att ersättning för histopatologiska undersökningar måtte utgå till föreståndaren för den patologisk-anatomiska institutionen med 5 kronor per undersökning och till föreståndaren för den radiopatologiska institutionen med 16 100 kronor per år, samt

att omkostnadsanslaget för karolinska sjukhuset måtte uppräknas i enlighet härmed.

Stockholm den 16 januari 1950.

Karl Wistrand.